

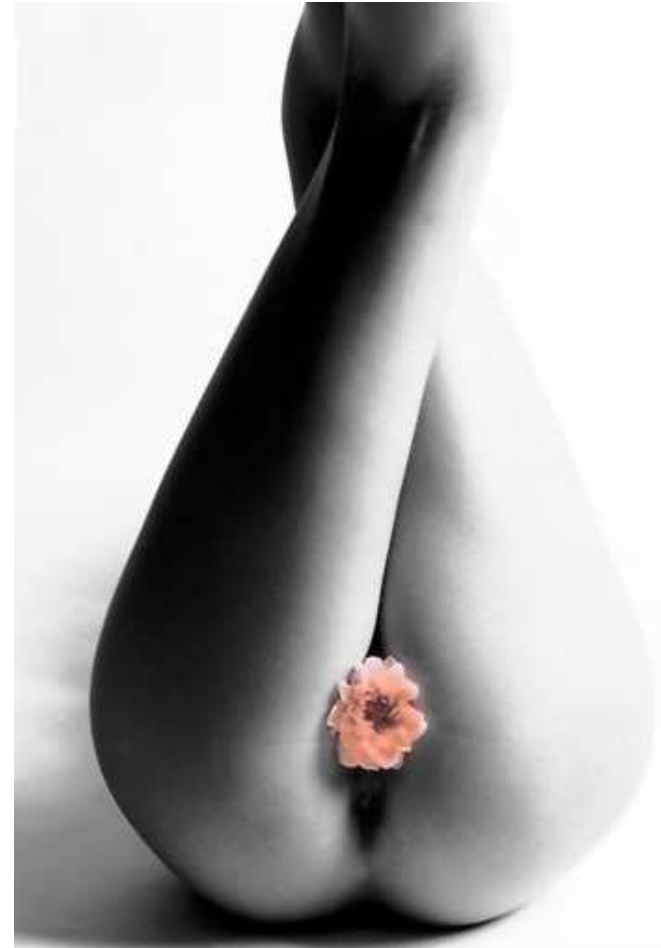
Seksuaaliterapeutin näkemys

Vagina- ja vulvaleikkausten jälkeisestä
seksuaalineuvonnasta/ -terapiasta

Liisa Laitinen

sh, psykoterapeutti, seksuaaliterapeutti NACS
KYS

- Seksuaalisuudesta
 - vaginan ja vulvan merkityksestä
- Vulva-/vaginapotilas
 - mitä seksuaaliterapeutin vo:lla tapahtuu
 - potilastapaus
- Seksuaaliterapia KYSissä
 - Potilasaines KYSissä
- Seksuaaliterapia/ -neuvonta vastaanotot muissa yliopistollisissa sairaaloissa
- Lääkäri ja seksuaaliasioiden puheeksiotto

Seksuaalisuudesta

- **Yksilöllinen kokemus= seksuaalinen minäkuva**
 - Suhde omaan ruumiiseen, omaan ja toiseen sukupuoleen, sukupuolirooleihin, intiimiyteen ja läheisyyteen, seksuaalisesti virittäviin aistimuksiin ja mielikuviin
 - Sairaudet tai ikääntyminen eivät poista meistä seksuaalisuutta
 - Potilaan seksuaalisuuden kohtaamiseen ei ole yhtä ”sablunaa”

KYS

Vagina

- Seksuaalisen nautinnon tyyssiä?
- Ihmiskunnan luomisen kehto, hedelmällisyyden ikoni? Historiallisesti jumalallinen
- Seksuaalinen kiihottaja?
- Emätinorgasmi ?

Vulva

- Tärkeä seksuaalisen nautinnon kannalta
- Klitoris merkityksellinen, seksuaalisen kiihottumisen voi kosketuksen lisäksi laukaista mm.
 - kumppanin ulkonäkö
 - tuoksu
 - maku
 - ääni
 - muistot eroottisesta kohtaamisesta
 - koskettelu muualle kehoon (seks.terap. hellyysharjoitukset)
 - uniorgasmi

”Vulva- ja vaginapotilas”

- Toimenpide kohdistunut seksuaalisuuden kannalta herkimmille alueille → voi olla hyvinkin traumaattista
- Sairauden vakavuus, seksuaalineuvonnan ajoitus!
- Mikä on potilaan kokemus omasta seksuaalisuudesta (seksuaalinen minäkuva), onko se kehollista vai henkistä,
- Elämäntilanne; parisuhteessa/yksin, ikä

Vulva-/vaginapotilas seksuaaliterapeutin vo:lla

- Yleensä potilas on jo tavattu gynekologin vo:lla
- Rauhallinen, häiriötön tila.
- Aikaa varataan yksilökäynnille 45 min. parikäynnille 90 min.
- Mitä on tehty, mikä on muuttunut
- Elämäntilanteen kartoitus
- Millaista seksi on ollut aiemmin, entäpä parisuhde
- Omat toiveet, mikä olisi päämäärä
- Asenne seksuaalisuuteen
- Anatomian tuntemus
- Tutustuminen omaan alapäähän peilin avulla
- Mahdollisten dilataattoreiden esittely, neuvonta ja rohkaisu
- Puoliso vo:lle
- Usein taustalla eril. seksuaalielämän problematiikkaa → yksilöllisesti selvittelyä
- Sovitaan alustavasti tapaamistahti ja neuvonnan/terapian kesto

Potilastapaus

- 48 v. työelämässä oleva nainen
- 3 v. sitten todettu vaginakarsinooma
- Kuukausi primaarileikkauksen jälkeen meni naimisiin, puoliso 49 v.
- Sytostaattihoidot
- Residiivin leikkaus 2 v. sairastumisesta
 - vesikovaginaalinen fisteli → suoli- ja rakkoavanteet
 - toistuvat vti:t
 - emätin lyhyt umpipussi

- Ensim.leikkauksen jälkeen yhdynät vielä onnistuivat jotenkuten
- nyt emätinyhdynnästä luopuminen, haluttomuus
- Puoliso hoitaa avanteet → hoitaja vai rakastaja?
- parisuhteessa paljon läheisyyttä mutta myös mm. kuolemanpelkoa

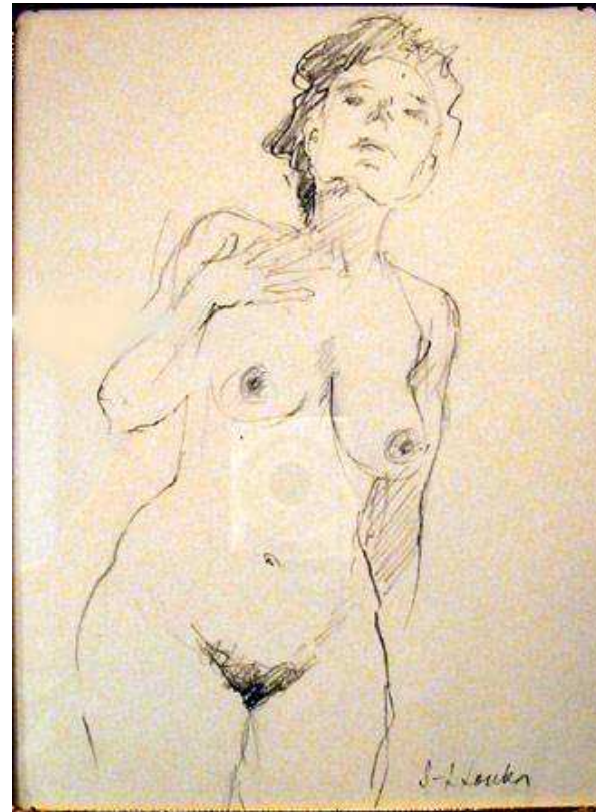
- Uusia näkemyksiä ja tapoja harrastaa seksiä
- Muita hellyyden muotoja seksin tilalle
- Omaan ”uuteen” kehoon tutustuminen, hyväksyminen
- Avannepussit, kuinka seksuaaliseksi itsensä kokee → auttaisiko esim.”babydoll”...
- Puolison jaksamisen huomiointi
- Epävarmuus puolison rinnalla pysymisestä
- Kuolemasta puhuminen

Seksuaaliterapia KYSissä

- Seksuaalineuvonta/-terapia vo vuodesta 2000
- Seksuaaliterapeutteja 3, naistentautien, kirurgian ja psykiatrian klinikoissa, seksuaalineuvoja valmistumassa
- Seksuaaliterapiavastaanotto naistentautien pkl:lla 1 pv viikossa
- Kuntalaskutus 100 €/ käynti. Potilas maksaa 1. käynnillä pkl-maksun, sen jälkeen sarjakäyntimaksu
- Käyntimääriä ei ole rajoitettu
- Käynnit kirjataan suojatuille SEX-sivuille Mirandaan
- Potilaita tulee sairaalan kaikista klinikoista sekä avopuolelta, yleensä lähtökohtana sairauden, vamman tai leikkauksen aiheuttama seksuaaliongelman

- Hyvin vaihtelevaa:
 - Kivulias yhdyntä:
vulvodynia,
endometriosikivut,
neuropaattiset kivut...
 - haluttomuus (miehen tai
naisen)
 - seksuaali-identiteetti
 - emättimen kuroumat,
niiden ennaltaehkäisy,
vagina-aplasia-potilaat
 - lapsettomuuspotilaat
 - hyväksikäyttökokemukset

Seksuaaliterveys-pkl:t muissa yliopistollisissa sairaaloissa

- TAYS
 - Seksuaalineuvoja-vo 2 pv viikossa. Palvelua tarjotaan kaikille gyn.syöpäpotilaille, vulvodyniaprojekti
- HUS, palvelua saatavilla naistenklinikalla ja Jorvissa
- TYKS, perustettu seksuaaliterveys-pkl naistenklinikalla
- OYS, naistenklinikassa ei ole seksuaaliterapeutin palveluja
- Muissa sairaaloissa palvelua vaihtelevasti, mm. Joensuussa ja Seinäjoella hyvin saatavilla

Lääkäri ja seksuaaliasioiden puheeksiotto

Pertti Soramäki

Subjektiiiviset edellytykset

Oman seksuaalisuuden kohtaaminen

Asenteet, empatia jne

Tiedot ja taidot Seksologia

Työskentely-edellytykset
Ilmapiiri, aika, olosuhteet

Ammatillisuus
Hoitokäytännöt, normit jne

Asiakkaan tai potilaan seksuaalisuuden kohtaaminen

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen

- Toimintaohjelma 2007-2011
Sosiaali- ja terveysministeriö
Julkaisuja 2007:17 (www.stm.fi) suosittaa:
- Kaikilla potilailla on oikeus saada ohjausta, tukea ja neuvontaa myös seksuaalisuuden alueella. Se on kustannustehokasta ja monia fyysisiä ja psyykkisiä ongelmia ennaltaehkäisevää toimintaa
- Seksuaalisuus huomioidaan potilaiden hoitoketjuissa
 - Erikoissairaanhoidossa erikoiskoulutettuja ammattilaisia
 - Perusterveydenhuollossa mahdollisuus seksuaalineuvojan palveluihin

